

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

116. షోడశాధికశతతమః సర్గః-ఖరవిప్రుకరణకథనమ్

|| ఖరవిప్రుకరణకథనమ్ ||

ప్రతిప్రయాతే భరతే వసన్ రామస్తపోవనే |
లక్ష్మయామాస సోద్యేగమథోత్సుక్యం తపస్వినామ్ || 1 ||

యే తత్ర చిత్రకూటస్య పురస్తాత్రాపసాశ్రమే |
రామమాశ్రిత్య నిరతాస్తానలక్ష్మయదుత్సుకాన్ || 2 ||

నయనైర్భుకుటీభిశ్చ రామం నిర్లిశ్య శంకితాః |
అన్యోన్యముపజల్పంతః శనైశ్చక్రుర్నిధః కథాః || 3 ||

తేషామౌత్సుక్యమాలక్ష్మ రామస్త్యాత్మని శంకితః |
కృతాంజలిరువాచేదమృషిం కులపతిం తతః || 4 ||

న కచ్ఛిద్భగవన్ కించిత్పూర్వవృత్తమిదం మయి |
దృశ్యతే వికృతం యేన విక్రియంతే తపస్వినః || 5 ||

ప్రమాదాచ్ఛ్రితం కచ్ఛిత్కించినావరజస్య మే |
లక్ష్మణస్యర్షిభిర్ద్వష్టం నానురూపమివాత్మనః || 6 ||

కచ్ఛిచ్ఛూషమాణా వః శుశూషణపరా మయి |
ప్రమదాభ్యుచితాం వృత్తిం సీతా యుక్తం న వర్తతే || 7 ||

అథర్షిర్జరయా వృద్ధస్తపసా చ జరాం గతః |
వేపమాన ఇవోవాచ రామం భూతదయాపరమ్ || 8 ||

కుతః కళ్యాణసత్త్వాయాః కళ్యాణాభిరతేస్తథా |
చలనం తాత వైదేహ్యస్తపస్విషు విశేషతః || 9 ||

త్వన్నిమిత్తమిదం తావత్రాపసాన్ ప్రతి వర్తతే |
రక్షోభ్యస్తేన సంవిగ్నాః కథయంతి మిథః కథాః || 10 ||

రావణావరజః కశ్చిత్ ఖరో నామేహ రాక్షసః |
ఉత్పాట్య తాపసాన్ సర్వాన్ జనస్థాననికేతనాన్ || 11 ||

ధృష్టశ్చ జితకాశీ చ నృశంసః పురుషోదకః |
అవలిప్తుశ్చ పాపశ్చ త్వాం చ తాత న మృష్యతే || 12 ||

త్వం యదాప్రభృతి హ్యస్మిన్నాశ్రమే తాత వర్తసే |
తదాప్రభృతి రక్షాంసి విప్రుకుర్వంతి తాపసాన్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

16. షోడశాధికశతతమః సర్గః-ఖరవిప్రుకరణకథనమ్

దర్శయంతి హి బీభత్సైః క్రూరైర్భిషణకైరపి |
 నానారూపైర్విరూపైశ్చ రూపైర్వికృతదర్శనైః || 14 ||
 అప్రశస్తైరశుచిభిః సంప్రయోజ్య చ తాపసాన్ |
 ప్రతిఘ్నంత్యపరాన్ క్షిప్రమనార్యాః పురతః స్థితాః || 15 ||
 తేషు తేష్వాశ్రమస్థానేష్వబుద్ధమవలీయ చ |
 రమంతే తాపసాంస్తత్ర నాశయంతోఽల్పచేతసః || 16 ||

అపక్షిపంతి స్రుగ్భాండానగ్నీన్ సించంతి వారిణా |
 కలశాంశ్చ ప్రమృద్నంతి హవనే సముపస్థితే || 17 ||
 తైర్దురాత్మభిరామృష్టానాశ్రమాన్ ప్రజిహాసవః |
 గమనాయాన్యదేశస్య చోదయంత్యషయోఽద్యమామ్ || 18 ||
 తత్పురా రామ శాలీలీముపహింసాం తపస్విషు |
 దర్శయంతి హి దుష్టాస్తే త్యక్తామ ఇమమాశ్రమమ్ || 19 ||

బహుమూలఫలం చిత్రమవిదూరదితో వనమ్ |
 పురాణాశ్రమమేవాహం శ్రయిష్యే సగణః పునః || 20 ||
 ఖరస్త్వయ్యపి చాయుక్తం పురా తాత ప్రవర్తతే |
 సహస్త్వాభిరితో గచ్ఛ యది బుద్ధిః ప్రవర్తతే || 21 ||
 సకలత్రస్య సందేహో నిత్యం యత్తస్య రాఘవ |
 సమర్థస్యాపి వసతో వాసో దుఃఖమిహాద్య తే || 22 ||

ఇత్యుక్తవంతం రామస్తం రాజపుత్రస్తపస్వినమ్ |
 న శశాకోత్తరైర్పాక్షైరవరోద్ధం సముత్సుకః || 23 ||
 అభినంద్య సమాపృచ్ఛ్య సమాధాయ చ రాఘవమ్ |
 స జగామాశ్రమం త్యక్త్వా కులైః కులపతిః సహ || 24 ||
 రామః సంసాధ్య తృప్తిగణమనుగమనా
 త్తేశాత్తస్మాత్ కులపతిమభివాద్య ఋషిమ్ | సమ్యక్ప్రేతైస్తైరనుమత ఉపదిష్టార్థః
 పుణ్యం వాసాయ స్వనిలయముపసంపేదే || 25 ||

ఆశ్రమం తృప్తివిరహితం ప్రభుః క్షణమపి న విజహౌ స రాఘవః |
 రాఘవం హి సతతమనుగతాః తాపసాశ్చార్షచరితధృతగుణాః || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

116. షోడశాధికశతతమః సర్గః-ఖరవిప్రుకరణకథనమ్

దర్శయంతి హి బీభత్సైః క్రూరైర్భిషణకైరపి |
నానారూపైర్విరూపైశ్చ రూపైర్వికృతదర్శనైః || 14 ||

అప్రశస్తైరశుచిభిః సంప్రయోజ్య చ తాపసాన్ |
ప్రతిఘ్నంత్యపరాన్ క్షిప్రమనార్యాః పురతః స్థితాః || 15 ||

తేషు తేష్వాశ్రమస్థానేష్యబుద్ధమవలీయ చ |
రమంతే తాపసాన్స్తత్ర నాశయంతోఽల్పచేతసః || 16 ||

అపక్షిపంతి స్రుగ్ధాండానగ్నీన్ సించంతి వారిణా |
కలశాంశ్చ ప్రమృద్ధంతి హవనే సముపస్థితే || 17 ||

తైర్దురాత్మభిరామృష్టానాశ్రమాన్ ప్రజిహాసవః |
గమనాయాన్యదేశస్య చోదయంత్యషయోఽద్యమామ్ || 18 ||

తత్పురా రామ శాలీలీముపహింసాం తపస్విషు |
దర్శయంతి హి దుష్టాస్తే త్యక్తామ ఇమమాశ్రమమ్ || 19 ||

బహుమూలఫలం చిత్రమవిదూరాదితో వనమ్ |
పురాణాశ్రమమేవాహం శ్రయిష్యే సగణః పునః || 20 ||

ఖరస్త్వయ్యపి చాయుక్తం పురా తాత ప్రవర్తతే |
సహస్త్వాభిరితో గచ్ఛ యది బుద్ధిః ప్రవర్తతే || 21 ||

సకలత్రస్య సందేహో నిత్యం యత్తస్య రాఘవ |
సమర్థస్యాపి వసతో వాసో దుఃఖమిహాద్య తే || 22 ||

ఇత్యుక్తవంతం రామస్తం రాజపుత్రస్తపస్వినమ్ |
న శశాకోత్తరైర్వాక్చైరవరోద్ధుం సముత్సుకః || 23 ||

అభినంద్య సమాప్యచ్ఛ్య సమాధాయ చ రాఘవమ్ |
స జగామాశ్రమం త్యక్త్వా కులైః కులపతిః సహ || 24 ||

రామః సంసాధ్య త్వషిగణమనుగమనా
త్యేశాత్తస్మాత్ కులపతిమభివాద్య ఋషిమ్ | సమ్యక్ష్మితైస్తైరనుమత ఉపదిష్టార్థః
పుణ్యం వాసాయ స్వనిలయముపసంపేదే || 25 ||

ఆశ్రమం త్వషివిరహితం ప్రభుః క్షణమపి న విజహౌ స రాఘవః |
రాఘవం హి సతతమనుగతాః తాపసాశ్చార్షచరితధృతగుణాః || 26 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే షోడశోత్తరశతతమః
సర్గః || 116 ||